

PLAN
STRATEGI
PROGRAM
HANDLINGSPLAN
RIKTLINJER
RUTIN
REGLER

Handlingsplan mot
**VÅLDSBEJAKANDE
EXTREMISM 2017-2021**

Dokumentnamn Handlingsplan mot våldsbejakande extremism 2017-2021			Dokumenttyp Handlingsplan
Fastställt/upprättad 161231	Version 3	Senast reviderad 17-04-03	Giltig till 21-12-31
Dokumentansvarig/processägare Biträdande kommundirektör		Beslutsinstans Kommunstyrelsen	
Dokumentinformation Handlingsplan mot våldsbejakande extremism			
Dokumentet gäller för Samtliga förvaltningar i Sigtuna kommun			
Tidigare revideringar -			

Innehåll

Sammanfattning.....	5
Bakgrund, mål och syfte	6
Dagsläge i Sigtuna kommun	7
Insatser för att motverka våldsbejakande extremism.....	8
1. Vägar till våldsbejakande extremism och vägar bort	9
2. Förebyggande arbete på övergripande nivå och på förvaltningsnivå.....	12
3. Reaktionsplan för akuta situationer	16
Uppföljning.....	18
Referenser	19
Bilagor.....	20

Sammanfattning

Denna handlingsplan syftar primärt till att skapa ett effektivt förebyggande arbete mot våldsbejakande extremism. Den rymmer också grundläggande riktlinjer för en reaktionsplan i fall av att en akut situation uppstår.

Sigtuna kommun sticker inte ut vad gäller förekomsten av våldsbejakande extremism. Beslutet att ta fram en handlingsplan i förebyggande syfte är menat att se till att så fortsätter vara fallet.

En del av det förebyggande arbetet är på övergripande kommunnivå, och en del på förvaltningsnivå. Grunden för arbetet på båda dessa nivåer är en karta framtagen för att visualisera vilka tillstånd och situationer i ett samhälle och i en människas liv, som skapar grogrund för våldsbejakande extremism. De motsatta tillstånden och situationerna, här kallade ”positiva motsatser”, försämrar grogrunden för våldsbejakande extremism. Det förebyggande arbetet bygger därför framförallt på att samtliga förvaltningar bidrar till detta, utifrån den gemensamma kartan.

Handlingsplanen rymmer också ett antal konkreta insatser på övergripande kommunnivå för att täcka vissa grundläggande behov som både invånare i Sigtuna kommun och kommunens personal uttryckt: en vedertagen kontaktkanal att använda vid oro, större kunskap om våldsbejakande extremism och mer samtal kring frågorna.

Som grund för framtagandet av handlingsplanen har kommunens invånare, föreningar, politiska partier och medarbetare på förvaltningar lyssnats in och arbetat aktivt med materialet under tiden det utvecklats. Denna process har som bottenplatta haft de senaste årens forskning inom fältet. Olika förhållningssätt och typer av kunskap har på så sätt samverkat och tillsammans utgjort grunden för det som sedan utmynnat i denna handlingsplan.

Delaktighet av alla berörda aktörer (invånare, föreningar, politiska partier och medarbetare) i processen för framtagande av handlingsplanen bedöms vara en viktig en i sig själv av arbetet. Handlingsplanen visar nu vägen framåt.

Handlingsplanen är i linje med de övergripande rekommendationerna från den nationella samordnaren mot våldsbejakande extremism men byggs framförallt på en dialogprocess med medarbetare, politiker, föreningar och invånare i Sigtuna kommun.

Bakgrund, mål och syfte

Kommunstyrelsen i maj 2016 beslutade (KS/2016:361) om ”ett effektivt förebyggande arbete mot våldsbejakande extremism i Sigtuna kommun” och 300 000kr gjordes tillgängliga för detta ändamål ur kommunstyrelsens anslag för oförutsett.

Handlingsplanen är en del i arbetet med att Sigtuna kommuns invånare ska uppleva trygghet och likvärdighet i sina möjligheter att forma och leva ett bra liv.

Våldsbejakande extremism rör invånare i kommunen bort från konstruktiva vägar i livet, och skapar samtidigt oro hos invånare som iakttar fenomenet och de hot det medför. På senare år har den våldsbejakande extremismen också lokalt fått en starkare internationell dimension i och med det ökade antalet resor med avsikt att delta i internationella konflikter.

Den nationella samordnaren mot våldsbejakande extremism har ringat in tre huvudsakliga grupper, eller miljöer, som hänger sig åt våldsbejakande extremism: den högerextremistiska, den vänsterextremistiska och den islamistiskt extremistiska.

Med utgångspunkt i framförallt dessa tre grupper har Sigtuna kommun analyserat nuläget och vägar att på ett hållbart och långsiktigt sätt förebygga att invånarna i kommunen ansluter till våldsbejakande grupperingar. Som en del av processen har drygt 220 invånare blivit lyssnade till vid 23 olika tillfällen de varit bjudna att delta. Över 1100 anställda inom Sigtuna kommuns förvaltning har deltagit i utbildningar där deras idéer kring handlingsplanen och hur arbetet bäst kan utvecklas tagits fram. Insikterna från samtliga dessa tillfällen har varit en del av underlaget utifrån vilket handlingsplanen utvecklats.

Processen i sig har varit kunskapshöjande inom kommunförvaltningen. En mätning av kunskapsnivån hos personalen, besvarad av 598 personer visar på följande resultat efter utbildningarna:

- 77% bedömde att de hade goda kunskaper om våldsbejakande extremism (jmf 40% innan);
- 68% hade en tydlig bild av vad deras förvaltning skulle kunna spela för roll i arbetet mot våldsbejakande extremism (jmf 32% innan);
- 72% visste vad de skulle göra om de träffade en person som hade bestämt sig för att gå med i en grupp som förespråkar våd som metod för förändring (jmf. 41% innan).

Dagsläge i Sigtuna kommun

Enligt Säpo har cirka 300 personer rest från Sverige till Syrien för att delta i den självutnämnda Islamiska statens terroraktivitet, och ungefär 150 av dessa återvänt. Enligt Expo skedde under 2015 totalt drygt 2200 nazistiska aktiviteter i hela Sverige.

Av dessa skedde enligt Expo två nazistiska aktiviteter i Sigtuna kommun, och i år har ytterligare aktiviteter ägt rum, bland annat i form av uppsättning av flygblad. Det har också under processen framkommit information om att det finns invånare i kommunen som är medlemmar i eller sympatiserar med nazistiska grupperingar.

Till Islamiska staten är det känt att två personer som bodde i Sigtuna kommun anslöt till och reste från Sverige med avsikt att begå terrorbrott 2014. En av dessa har avlidit och den andra antas ha avlidit.

Utöver detta har också information framkommit om enstaka fall av kommuninvånare som påvisat medlemskap eller närhet till både nazistiska grupper och IS.

Handlingsplanens avsikt är att utgå från detta nuläge, med avsikt att utveckla ett förebyggande arbete mot våldsbejakande extremism som är generaliserbart och fungerar stävjande mot vilka grupper det än kan komma att bli som blir prioriterade arbeta mot i framtiden.

Insatser för att motverka våldsbejakande extremism

De insatser som handlingsplanen beskriver är indelade i tre segment.

Först är det den övergripande modellen för att förebygga våldsbejakande extremism i Sigtuna kommun, på övergripande nivå och på förvaltningsnivå. Modellen bör samtliga verksamheter ha kännedom om och förhålla sig till. Förvaltningarna väljer efter handlingsplanens antagande vilka deras förvaltningsspecifika insatser blir.

Sedan beskrivs konkreta insatser på den kommunövergripande nivån.

Och slutligen följer en reaktionsplan för hur Sigtuna kommun bör agera vid olika situationer kopplade till våldsbejakande extremism som kan komma att uppstå. Från ett scenario där en invånare ansluter till en grupp till ett scenario där någon del av Sigtuna kommun blir föremål för ett attentat.

1. Vägar till våldsbejakande extremism och vägar bort

Människor ansluter till extremistiska grupper av orsaker som går att finna på samhällsnivå, gruppnivå och individnivå. Varje nivå har konkreta komponenter: situationer, tillstånd eller handlingar som kan leda kommuninvånare närmare extremistiska grupper.

Motsatserna till dessa situationer, tillstånd och handlingar leder följaktligen kommuninvånare längre bort från extremistiska grupper.

Sigtuna kommuns förebyggande arbete mot våldsbejakande extremism är centrerat kring att kommunens verksamheter ska vara medvetna om vilka dessa är och i sin verksamhet och sitt ansvarsområde bidra till att föra kommuninvånarna längre bort från extremism och inte närmare.

Det förebyggande arbetet utgår från förklaringsmodeller framtagna av tre forskare inom socialpsykologi. Utifrån dessa förklaringsmodeller har kommunen utvecklat en matris, utifrån vilken det övergripande förebyggande arbetet utvecklas, liksom varje förvaltnings förebyggande arbete.

Komponenter som kan leda fler respektive färre i ett samhälle närmare våldsbejakande extremism:

	Situation, tillstånd, handling	Konkret exempel	Positiv motsats
a	Fatalism (Det som sker är ödesbestämt.)	"Det spelar ingen roll vad jag gör, jag kommer inte bli något i alla fall"	Jag har möjlighet att få ett gott liv och kan göra val som leder mig dit
b	Tightness (Starka normer och straffbart eller stigmatiserande att avvika från dessa.)	Att bära slöja gör det svårare att få jobb / Du "får inte" vara nationalist	Tolerans och värdering av olikheter
c	Ojämlighet mellan män och kvinnor (Skillnad i möjligheter och makt, samt högre värdering av egenskaper som traditionellt tillskrivits män.)	Hög status att vara tuff, resolut, reagera kraftigt eller aggressivt på angrepp eller hot	Hög jämlikhet mellan kvinnor och män, värderingar som traditionellt tillskrivits kvinnor värderas lika högt.
d	Maktavstånd (Möjligheterna att få gehör från personer med makt upplevs som få.)	"Politikerna lyssnar inte på mig" / "Det spelar ingen roll om jag säger min åsikt"	Stark upplevelse av att individer och grupper kan påverka och ha inflytande.

Situationer som kan leda individer närmare respektive längre ifrån våldsbejakande extremism:

	<i>Situation, tillstånd, handling</i>	<i>Konkret exempel</i>	<i>Positiv motsats</i>
	<i>Ett sökande efter att bli betydelsefull startar på individnivå vid</i>		
1a	Misslyckande, förnedring, misär	Arbetslöshet, hemmasittare, fattigdom, offer för brott mm	Individen hittar något som får den att känna sig betydelsefull.
1b	Osäker på sig själv, identitet, tillhörighet	Hur bete sig för att ha vänner och gemenskap, "Vem är jag?"	Förebilder och vägledning i sociala sammanhang / livet, demokratiska gemenskaper fångar upp.
	<i>Ett sökande efter att bli betydelsefull på gruppnivå startar vid</i>		
1c	Fråntagande av makt / status eller förnedring / angrepp eller hot om detsamma	"Invandrarna kommer ta över", "så fort jag säger något blir jag kallad rasist", muslimer misstänkliggörs.	Likabehandling av alla grupper i samhället.
<hr/>			
	<i>När sökandet efter att bli betydelsefull startat</i>		
2a	Den sökande kan då hitta en väg till att bli betydelsefull (en ideologi).	Går med i organisation eller gäng, ansluter sig till lära	Kan gå med i grupp med samma avsikt att göra individerna eller gruppen betydelsefulla, på demokratisk väg
2b	Samtidigt börjar tidigare värderingar dimma ut: tex att ingen förtjänar att dö, att våld är fel, att demokrati är rätt.	Rationaliserar att ändamålet helgar medlen.	Centrala demokratiska och medmänskliga värden upprepas och väger tyngre än nya, destruktiva idéer.
3	Detta bärs av en social process, som är som en väg.	Fördjupade odemokratiska åsikter och världsbild gör att andra tar avstånd. Isolerar sig mer i den nya gruppen, som bygger en sk "delad världsbild".	Tidigare relationer och sammanhang finns kvar och fortsätter "dra" individen.

2. Förebyggande arbete på övergripande nivå och på förvaltningsnivå

Varje förvaltning vars personal direkt interagerar med kommuninvånare utvecklar ett riktningsskildokument, framtaget av dem själva utifrån den övergripande modellen för förebyggande situationer, tillstånd och handlingar. Den specificerar hur de utifrån sin verksamhet och sina möjligheter bidrar till önskad effekt på de olika nivåerna *sambälle, grupp* och *individ*. Detta arbete samordnas av kommunledningskontoret så att erfarenheter kan bytas och uppföljning göras.

På övergripande nivå tillförs sju element som samtliga förvaltningar inom Sigtuna kommun har nytta av i det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism.

2.1 Oroslinje

En kontaktkanal som ett sidoledd eller mellanledd ”före” socialtjänst och polis. Det skulle kunna vara samma linje för både personal och invånare. Syftet med den är att kunna ringa och mejla och när det är oklart vad jag som invånare eller anställd bör göra med information jag har, eller i en situation jag befinner mig i. Personerna med ansvar för kanalen har de riktlinjer och idédokument mot våldsbejakande extremism som förvaltningarna utvecklat. Och även riktlinjerna för hur medmänniskor, familj och vänner kan agera vid oro för någon närstående.

Säkerhetsansvariga på kommunledningskontoret ansvarar för oroslinjen.

Oroslinjen behöver inte nödvändigtvis heta så men tydligt betingas till att den används vid situationer där jag som invånare eller personal är orolig eller osäker. Kontaktkanalen skulle kunna vara hopgift med en central kontaktkanal som den som är i utveckling, eller ett eget nummer eller mejladress som vidarebefordrar till denna.

Ansvarsfördelning

Säkerhetsansvariga

2.2 Befintliga samverkansstrukturer inkorporerar fältet

I de befintliga samverkansstrukturerna (SSPF, BRÅ) bör det vara naturligt att lyfta oro kring individers eller grupper utveckling om den visar tendenser till ett närmande av våldsbejakande grupper. En punkt om våldsbejakande extremism förs in i samtliga kallelser till den lokala BRÅ där polisen, förvaltningar, det kommunala bostadsbolaget och brandkåren samverkar. Efter utbildningen som följt denna handlingsplan har personalen på varje berörd förvaltning utvecklat en översikt av handlingar som kan påverka individerna eller gruppen i motsatt riktning och bryta tendensen – dessa erfarenheter tas upp i samverkanstrukturer.

Ansvarsfördelning

Säkerhetsansvariga

2.3 Personalutbildningar rörande vad som driver människor till våldsbejakande extremism

Ett textmaterial om max 2000 tecken ska finnas tillgängligt och ingå i introduktionsutbildningen för nyanställda. Det ska innehålla information om vilka kontaktvägar som finns vid situationer då deltagande i våldsbejakande extremistiska grupper uppdagas, samt information om Sigtuna kommuns förebyggande modell ser ut.

Som en del av processen med handlingsplanen genomfördes utbildningar för personal på de förvaltningar som mest frekvent har möten och ärenden i direktkontakt med kommunens invånare, samt med kommunledningskontoret och politiker. Totalt fick 1050 av kommunens personal genomgå utbildningen under hösten 2016 och januari 2017.

Ett sådant utbildningstillfälle anordnas årligen för personal som blivit anställd under året.

Vart fjärde år anordnas även en mer omfattande utbildningsinsats, förvaltningsvis. Dessa utbildningar får samma upplägg som de genomförda under arbetet med handlingsplanen:

- Ca 60 minuter föreläsning och frågor med expert på våldsbejakande extremism
- Ca 60 minuter redogörelse för och arbete med den förebyggande modellen, där personalen får föra samtal kring hur de i sitt arbete kan spela en roll för att minska grogrunden för våldsbejakande extremism

Den utbildningsinsats som sker vart fjärde år, sammanfaller med revideringen av handlingsplanen, nästa gång 2021. Utbildningsinsatsen bör nyttjas för att involvera personalen från de deltagande förvaltningarna i revideringsarbetet. På så sätt ökar kvaliteten på handlingsplanen, samtidigt som kunskapen om frågan liksom de olika funktionernas ansvar lättare blir anammade på förvaltningsnivå.

Ansvarsfördelning

Säkerhetsansvariga

2.4 I möten med invånare i kommunen ta tillfället i akt att tala om värdegrund, åsiktsfrihet, demokrati och våld som metod

Med kommunens värdegrund som basis kan Sigtuna kommuns personal i samtal skapa mer förutsättningar för den komplexitet och den tolerans för åsikter som minskar förutsättningarna för våldsbejakande extremistiska grupper att absorbera kommuninvånare. Det är centralt att föra dessa samtal när tillfälle uppstår och inte enbart strukturerat vid exempelvis skollektioner vigda för temat.

I alla verksamheter där tjänstepersoner eller politiker möter invånare i Sigtuna kommun finns tillfällen då samtal uppstår kring olika åsikter. Det finns också tillfällen som går att ta i akt för att på ett naturligt sätt starta ett samtal, när åsikter som går emot eller ifrågasätter kommunens värdegrund blir uttryckta av kommuninvånare eller personal.

Det centrala är att när samtal uppstår tydliggöra personens fulla rätt att ha åsikten i fråga, och tydliggöra var gränsen går när åsikten kan bli ett lagbrott: om den uttrycks på ett sätt som blir ringaktande gentemot enskilda människor eller grupper, eller inbegriper hot .

Ansvarsfördelning

Alla anställda av Sigtuna kommun

2.5 Oroväckande situationer som tillfälle för fortsatt dialog

Den kontinuerliga dialogen med civilsamhället får extra plats vid de tillfällen då det uppstår oro eller tendenser till oro rörande våldsbejakande extremism. Om det kommer till kommunens kännedom att det inom exempelvis en viss förening eller på en viss skola finns personer som sympatiserar eller är del av våldsbejakande grupperingar, kan kommunens personal anordna ett antal tillfällen då de möter ett flertal klasser eller ett flertal föreningar bland vilka den som är föremål för den specifika oron också finns.

Det blir då vid samtliga möten ett tillfälle att föra dialog och bidra med kunskap om frågorna, och ett naturligt sätt att också göra detta med de personer eller de grupper som gett upphov till oro, utan att det nödvändigtvis pekar ut dem som oroväckande, med de risker det medför.

Se bilaga A för specifikation av tillvägagångssätt.

Ansvarsfördelning

Säkerhetsansvariga och Kultur- och fritidsförvaltningen

2.6 Årligt framtagande av situationsbild

Situationsbilden uppdateras i november eller december varje år genom att ha sex samtal med chefer/kontaktpersoner på sex instanser: Säpo, IFO, KoF, gymnasieskolorna, Polisen och Expo. Situationsbilden blir ett sätt att följa utvecklingen och kunna vara vaksam på ökningarna.

Se bilaga B för specifikation av tillvägagångssätt.

Ansvarsfördelning

Säkerhetsansvariga

2.7 Kontaktschema vid situationer där oro för våldsbejakande extremism uppstår

Om det kommer till Sigtuna kommuns kännedom att invånare förespråkar våld som metod, planerar eller uppmuntrar till att använda sig av våld som metod, bör den enskildas chef samt säkerhetsansvariga få kännedom om detta. Den information som går att förmedla utan att bryta sekretessen bör komma till dessas kännedom.

Av tre anledningar:

- Säkerhetsansvariga kan ge vägledning kring vilka alternativ som finns för fortsatta handlingar kopplade till det inträffade, och ta över ansvaret för frågor som kan röra säkerheten för andra kommuninvånare än den aktuella individen.
- Säkerhetsansvariga har överblick och kan se om det är en isolerad händelse eller del av ett mönster att vara vaksam på.
- Säkerhetsansvariga kan stödja chefen att föra ett samtal inom den större gruppen eller det större sammanhanget individen är del av – t.ex en skola, på vuxenutbildningen eller föreningar.

Se bilaga C för specifikation av tillvägagångssätt.

Ansvarsfördelning

Säkerhetsansvariga

3. Reaktionsplan för akuta situationer

Om det uppstår situationer av akut karaktär behöver alltid insatser sättas in så snart som möjligt, likaså en kommunikativ beredskap träda i kraft så fort situationen blir känd.

3.1 Om det kommer till kommunens kännedom att enstaka invånare planerar för eller uppmuntrar till att använda sig av våld som metod.

Förmedla så mycket information som möjligt till Säkerhetsansvariga, inom ramen för vad sekretesslagen tillåter.

Genomför samtal i större upptagningsfält där den enskilda individen/gruppen finns (Se 2.5), om den till exempel tillhör exempelvis en förening, klass eller församling genomför kommunens personal samtal med hela den klassen (i mindre separerade grupper) eller med ledare i alla föreningar av samma typ.

Ansvarsfördelning

Säkerhetsansvariga.

3.2 Om det blir en trend eller kedjereaktion där det blir fler än en som ansluter till en våldsam gruppering inom en kort tidsperiod.

Säkerhetsansvarig gör bedömning om Polisen behöver bli inkopplad eller om det räcker med att öka vaksamheten.

Ha en medial kommunikation där Sigtuna kommun går först och på så vis kan uppmuntra moderata, demokratiska röster ur grupper med samma ideologiska mål som de våldsbejakande, men demokratiska metoder, att fördöma våld och anslutning till den våldsbejakande gruppen, och förespråka alternativa vägar.

Från politiskt håll öppna för större samtal kring frågorna men fördöma våldet.

Ansvarsfördelning

Politiker från alla partier, Säkerhetsansvariga.

3.3 Om någon lämnar en våldsbejakande extremistisk grupp och fortsätter bo eller bosätter sig i Sigtuna kommun.

Tydliggör vad möjligheterna för arbete, utbildning och en meningsfull fritid är för denna person, erbjud det kommunala stöd personen kan vara berättigad till. Erbjud samtalsstöd och då behov föreligger uppmuntra till neuropsykiatrisk utredning, som blir en väg att få mer anpassad vård och stöd.

Ansvarsfördelning

Alla berörda förvaltningar. Samordning av säkerhetsansvariga.

3.4 Om det sker ett våldsdåd som en individ eller grupp genomför i en religions, en ideologis eller en ideologisk grupperings namn.

Utöver att följa den redan existerande krishanteringsstrukturen (angiven i "Krisledning i Sigtuna kommun" 2016), föreslås ett tillägg för att i en sådan krissituation stävja att det ideologiska våldet trappas upp. Dessa tillägg kan mycket väl komma till nytta även i andra krissituationer utanför den våldsbejakande extremismens kontext.

Tillägget, som bör föras in i kommande krisledningsdokument och som krisövning, bör röra att kommunens värdegrund tydliggörs i sådana situationer, helst i partipolitisk enighet och av alla partier liksom tjänstepersoner som kan komma att tala offentligt om frågan. Att tydliggöra värdet av ett tolerant åsiktsklimat där alla tankar är tillåtna (även de som förespråkats av brottslingarna) men våld under inga omständigheter är tillåtet. Dessa delar finns under rubriken "Allas lika värde" i Sigtuna kommuns värdegrund.

Det är också centralt att i krissituationen undvika att förebrå rättsväsendet och hålla specifika grupper ansvariga för den situation som uppstått eller det brott som begåtts.

Ansvarsfördelning

Säkerhetsansvariga, politiker.

Uppföljning

Trygghets- och säkerhetsansvariga i kommunen följer upp arbetet med insatserna som föreslås i handlingsplanen sex månader efter dess antagande, samt ytterligare en gång sex månader efter det.

Uppföljningen sker årligen i de berörda förvaltningarna i samband med den ordinarie uppföljningen inom styr- och ledningssystemet. Uppföljning sker också årligen i samband med framtagandet av den årliga situationsbilden.

Inför revideringen av handlingsplanen 2021 och de utbildningsinsatser som ska göras då, kan en mätning av kunskapsnivån med samma frågeställningar som 2016 göras:

- Hur skulle du säga att din kunskap om våldsbejakande extremism är?
(Mycket dålig – Mycket god)
- Hur tydlig bild har du av vad din förvaltning skulle kunna spela för roll i arbetet mot våldsbejakande extremism?
(Mycket otydlig – Mycket tydlig)
- Vet du vad du skulle göra om du träffade en person som bestämt sig för att gå med i en grupp som förespråkar våld som metod för förändring?
(Vet inte alls – Vet mycket väl)

Frågorna besvaras på en sjugradig skala. När mätningen görs 2021 kan det med fördel adderas en fråga, där personalen får ange om de deltog i en utbildning vintern 2016. På så vis kan utbildningens effekt över tid utvärderas vid det tillfället, då dessas svar kan jämföras med de från de som inte gick utbildningen.

Mätningen görs vid ett tillfälle 1-4 veckor innan utbildningstillfället och ett tillfälle 1-4 veckor efter utbildningstillfället.

Utöver att följa upp de insatser som är specificerade i handlingsplanen, bör en uppföljning också göras kring det fortsatta arbetet med att utforma en modell för hur kommunen gör då personer lämnar våldsbejakande extremistiska grupper, för att tydliggöra deras möjligheter att ta del av kommunens stöd och service, söka arbete och ägna sig åt studier på samma villkor som andra kommuninvånare.

Referenser

”Nationell strategi mot våldsbejakande extremism”

Regeringen, Nationella samordnaren mot våldsbejakande extremism 2016

”Tanspråktagande av medel från kommunstyrelsens anslag för oförutsett för att arbeta mot våldsbejakande extremism”

Sigtuna kommun 2016, Dnr KS/2016:361

”Krisledning i Sigtuna kommun”

Sigtuna kommun 2016, Dnr KS/2016: 90

”Culture and Extremism”

Journal of Social Issues, Vol. 69, No. 3, 2013, pp. 495-517

Michele J. Gelfand et al 2013

“From Uncertainty to Extremism: Social Categorization and Identity Processes”

Current Directions in Psychological Science, Vol. 23(5), 2014, pp. 338-342

Michael A. Hogg 2014

“The Psychology of Radicalization and Deradicalization: How Significance Quest Impacts Violent Extremism”

Advances in Political Psychology, Vol. 35, 2014, pp. 69-93

Arie W. Kruglanski et al 2014

BILAGA A

Specifikation av tillvägagångssätt för:

Oroväckande situationer som tillfälle för fortsatt dialog

Den som till slut hänger sig till våldsamma handlingar i en ideologis eller grupps namn har förutom att ha känt ett hot eller en aggression mot sin grupp/ideolog/åsiktsbild också smalnats ner komplexiteten i sitt tänkande, det har blivit svart eller vitt.

Med några tydliga grundsatser kan kommunens personal i samtal skapa mer förutsättningar för den komplexitet och den tolerans för åsikter som minskar förutsättningarna för våldsbejakande extremistiska grupper att absorbera kommuninvånare.

- Det är tillåtet i Sverige att ha extrema åsikter
- Vill vi värna demokratin och hur människor i Sverige mår, behöver vi tänka oss för vad gäller dessa åsikter och hur vi uttrycker dem, om de är åsikter om andra människor eller grupper
- Det är inte tillåtet i Sverige att prata om andra grupper som sämre, mindre värda eller mena att de förtjänar färre rättigheter eller mindre respekt. I grunden är det som är hets mot folkgrupp eller hot och i båda de fallen är brottsligt.
- Sigtuna kommun har en värdegrund som utgår ifrån allas lika värde. Det innebär att vi respekterar alla individer och möter alla med respekt, att vi tar tillvara olikhet och mångfald och att alla behandlas likvärdigt.

I alla verksamheter där tjänstepersoner eller politiker möter invånare i Sigtuna kommun finns tillfällen då samtal uppstår kring olika sakfrågor och åsikter. Det finns också tillfällen som går att ta i akt för att på ett naturligt sätt starta ett samtal: lokalbokningar för evenemang, projektansökningar, åsiktsyttringar av kommuninvånare mm.

Det finns även ett pedagogiskt material från den nationella samordnaren mot våldsbejakande extremism med namnet Samtalskompassen som går att använda sig av för mer strukturerade samtal i undervisningssituationer och liknande. Det är viktigt att samtalen kring frågan inte isoleras till dessa strukturerade situationer, utan framförallt förs när naturliga tillfällen uppstår i ordinarie verksamhet.

www.samtalskompassen.se

BILAGA B

Specifikation av tillvägagångssätt för: Framtagande av årlig situationsbild

Situationsbilden uppdateras en gång genom att ha fem samtal med chefer/kontaktpersoner på fem instanser. Situationsbilden blir ett sätt att följa utvecklingen och kunna vara vaksam på ökningarna.

I november eller december varje år uppdatera situationsbilden genom

- Samtal med Säpo om närvaron av extremister i kommunen.
- Samtal med IFO om situationer där sympatier/medlemskap iakttagits.
- Samtal med KOF om situationer som krävt en bedömning av förenings verksamhet.
- Samtal med rektorer på gymnasieskolorna om situationer kopplade till extremism uppstått.
- Samtal med Polisen om brott eller misstanke om brott funnits kopplade till våldsdåd eller anslutning till terrorgrupper.
- Samtal med Expo om vilka aktiviteter de iakttagit i Sigtuna kommun.

År 2016 kan användas som jämförelseår, då kommunen det året hade samtal med föreningsliv, allmänhet, politiker, tjänstepersoner och elever på fem högstadieskolor och två gymnasieskolor. Sammanfattningsvis visade dessa att oron hos invånarna var låg, särskilt för att något attentat skulle ske i just Sigtuna kommun. Det var också få som kände till fall där någon hade blivit dragen till någon våldsbejakande gruppering, med undantag för enstaka vittnesmål om bekanta som gått med i nazistiska grupperingar. Utifrån det resultatet kan det vara bra att ha 2016 som jämförelseår givet att den frekvens som framgår av situationsbilden instanserna gav då, inte genererade en allmän hotbild i kommunen.

BILAGA C

Specifikation av tillvägagångssätt för: Kontaktschema vid oro för våldsbejakande extremism

En tjänsteperson som möter en situation av oro kopplad till våldsbejakande extremism tar två kontakter, samtidigt:

- Med chefen
- Med säkerhetsansvariga

Kontakterna ska inte medföra ytterligare arbete för berörd tjänsteperson. Anledningen till de två kontakterna är att säkerhetsansvariga, med kännedom om situationen kan göra en bedömning om ifall den utgör ett säkerhetshot mot andra kommuninvånare och i så fall ta över ansvaret för själva säkerhetshotet. Om situationen inte är ett säkerhetshot, kan säkerhetsansvariga med kunskapen utveckla en bredare dialog i ett upptagningsområde som fångar upp det kontext situationen uppstått i, utan att hänvisa till just den aktuella situationen utan som ett led i det löpande dialogarbetet kring trygghet och våldsbejakande extremism med civilsamhället och kommuninvånarna.

Säkerhetsansvariga kan också med informationen om ärendets natur (utan att informationen bryter mot sekretesslagen) addera till helhetsbilden över säkerhetsläget i kommunen. Säkerhetsansvariga kan också bedöma om oron är över en situation av brottslig karaktär till den grad att det handlar om ett så långt fängelsestraff att det borde bli överlämnat till Polisen för utredning.

Chefen och förvaltningschefen bör bli informerad om att en kontakt har tagits för att addera till överblicken av förvaltningens arbete och dess roll i trygghetsarbetet.

Återkoppling från Säkerhetsansvariga om ifall och i så fall hur de går vidare med informationen sker till både den berörda förvaltningschef, chef och tjänsteperson.

